

Szakál Gyöngyvér*: Új vállalatirányítási előírásokra kell felkészülniük a bankoknak

Elhúzódó egyeztetési folyamat után 2024 júniusában hivatalosan is kihirdették az európai tőkekövetelmény-szabályozás legújabb módosításait. A tőkekövetelmény irányelvet (CRD) és a tőkekövetelmény rendeletet (CRR) módosító [irányelv](#), illetve [rendelet](#) (CRD6/CRR3) számos változást hoz a pénzügyi szektor számára. A legfontosabb módosítások bemutatása érdekében az MNB cikksorozatot indít, amelynek első része a vállalatirányítási előírások változásaira fókuszál.

A CRD vállalatirányítási előírásainak módosítása, illetve kiegészítése alapvetően három fő témakör köré csoportosítható: az ESG kockázatok kezelése, a belső kontroll funkciók és azok függetlenségének biztosítása, valamint a vezető testületi tagok és kulcspozíciót betöltő személyek megfelelőségének és alkalmasságának értékelése.

Az új európai tőkekövetelmény-szabályozási csomag egyik fő újdonsága a **környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) kockázatokkal összefüggő alapvető előírások meghatározása**. Ennek részeként a vállalatirányítási rendelkezések kifejezetten kitérnek az ESG kockázatok kezelésére vonatkozó elvárásokra.

Az előírások szerint a pénzügyi intézmények a megbízható vállalatirányítási rendszer részeként kialakított kockázatkezelési rendszereinek az ESG kockázatok kezelésére is ki kell terjedniük. A vezető testületnek olyan stratégiákat és politikákat kell kidolgozniuk, amelyek figyelembe veszik az intézményeket érintő jelenlegi és lehetséges későbbi ESG kockázatokat.

A vezető testületeknek továbbá számszerűsíthető célértékeket és eljárásokat tartalmazó konkrét terveket kell kidolgozniuk az ESG-kockázatok felügyeletére és kezelésére rövid, közép- és hosszú távon. A végrehajtás nyomon követése is kiemelt szerepet kap, miközben a tagállamok bizonyos esetekben - például a kis méretű és nem összetett intézmények számára - mentességet vagy egyszerűsített alkalmazást is biztosíthatnak.

A CRD6 új rendelkezései azt is célozzák, hogy az ESG-kockázatokkal kapcsolatos kockázatvállalási hajlandóság a javadalmazási politika és gyakorlat szerves részévé váljon. Ezáltal a hitelintézeteknél kulcspozíciót betöltő vezetők közvetlenül is érdekeltnek lesznek abban, hogy hatékonyan irányítsák és támogassák az ESG-kockázatok kezelését, összhangban az intézmények hosszú távú fenntarthatósági stratégiájával.

A CRD új vállalatirányítási előírásainak második fő csoportja a **belső kontroll funkciók megerősítésére irányul**. A szabályozás egyértelműen meghatározza, hogy mely belső kontroll funkciók tartoznak ide - kockázatkezelési-, megfelelési- és a belső ellenőrzési funkció -, valamint meghatározza azok szerepét a kockázatok azonosításában, mérésében és jelentésében. Továbbá rögzíti azokat a követelményeket is, amelyek biztosítják e funkciók függetlenségét az intézményeken belül. Mindezek az előírások azonban többségében várhatóan nem igényelnek jelentős alkalmazkodást, mivel olyan alapvető követelményeket határoznak meg, amelyeket az

Európai Unión belül tevékenységet folytató hitelintézetek az Európai Bankhatóság (EBA), illetve Magyarországon az MNB vonatkozó elvárásainak megfelelően már most is teljesítenek.

Hasonló hatás várható a **vezető testületi tagok és a kulcspozíciót betöltő személyek megfelelőségi és alkalmassági követelményeire vonatkozó** új szabályozás kapcsán is. A kulcspozíciót betöltő személyek közé azok tartoznak, akik jelentős befolyással rendelkeznek valamely intézmény irányítása felett, de nem tagjai a vezető testületnek, mint például a belső kontroll funkciók vezetői vagy a pénzügyi igazgató. A tagállamok zömében, köztük Magyarországon is, már korábban rögzítették ezeket az elvárásokat az EBA iránymutatásaival összhangban, így a CRD6 bevezetése inkább az egységes jogszabályi keret megteremtését szolgálja.

Az új előírások értelmében elsődlegesen az intézmények felelőssége lesz, hogy vezető testületeik tagjai és kulcspozíciót betöltő személyei mindenkor jó hírnévvel rendelkezzenek, tisztességesen és feddhetetlenül járjanak el, valamint rendelkezzenek a feladataik ellátásához szükséges kellő tudással, készségekkel és tapasztalattal. Ezeket a követelményeket ráadásul nem csak a kinevezés előtt, hanem a megbízás időtartama alatt folyamatosan vizsgálni kell.

Az egyes pénzügyi szervezetek működése szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy működésüket olyan személyek irányítsák, illetve a kulcspozícióit olyanok töltsék be, akik alkalmasak a feladataik ellátására. Az irányelv ezért meghatározza, hogy az intézményeknek, illetve a felügyeleti hatóságoknak milyen esetekben szükséges értékelniük e személyek alkalmasságát, valamint milyen intézkedéseket kell hozniuk, ha valaki nem felel meg az előírásoknak.

A vezető testületi tagok és a kulcspozíciót betöltő személyek alkalmasságára vonatkozó új előírások közül kiemelendő, hogy a nagy méretű intézményekre szigorúbb követelmények vonatkoznak. Például esetükben a felügyeleti hatóságnak a vezető testületi tag tevékenységének megkezdése előtt legalább 30 nappal meg kell kapnia intézmény által elvégzett alkalmassági értékelés eredményét. Emellett az intézmények prudens működésért felelős felügyeleti hatóságok a jövőben felkérhetik a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem felügyeletéért felelős hatóságokat is, hogy vizsgálják a vezető testület tagokat, kockázatérzékenységi alapon.

A CRD6 rendelkezései több más területen is változásokat fognak hozni a vállalatirányításban.

Az egyik fontos módosítás a kockázati stratégiák és politikák felülvizsgálatának gyakoriságára vonatkozik: az új európai szintű előírások szerint –az arányosság szempontját is figyelembe véve – a vezető testületeknek legalább két évente el kell végezniük ezt a feladatot.

Megszűnik az a lehetőség, hogy egy intézményen belül a felügyelő bizottság elnöke egyidejűleg a vezérigazgatói funkciót is betölthesse. Ez még akkor sem történhet meg, ha ezt az intézmény külön indokolja és a felügyeleti hatóság engedélyezi.

Az intézmények irányítási rendszerének átláthatóságát erősítik azok az új rendelkezések is, amelyek értelmében az intézményeknek személyre szabott és folyamatosan aktualizált feladatmeghatározásokat kell készíteniük az igazgatóság és a felső vezetés minden tagja, valamint a kulcspozíciót betöltő személyek számára. Emellett egy részletes feladattérképet is ki kell dolgozniuk, amely bemutatja a jelentési útvonalakat és a felelősségi köröket.

A CRD6 módosításai a harmadik országbeli fióktelepekre vonatkozó szabályokat is érintik. Az új rendelkezések értelmében a jövőben nem lehet az Európai Unióban harmadik országból határon átnyúló formában betétgyűjtési tevékenységet, bankként vagy befektetési vállalkozásként hitelezési és garancianyújtási vagy egyéb kötelezettségvállalási tevékenységet folytatni. A harmadik országban letelepedett, az Unióban ilyen szolgáltatásokat nyújtani kívánó vállalkozásoknak leányvállalatot, de legalább fióktelepet kell létre hozniuk valamely tagállamban. Utóbbiakra - az arányosság elvét figyelembe véve - azonos belső irányítási követelmények vonatkoznak, mint a leányvállalatokra.

A CRD6 előírásait a tagállamoknak 2026. január 10-ig kell átültetniük a nemzeti jogukba, Magyarországon elsősorban a hitelintézeti törvény, részben pedig az MNB törvény módosításával.

Az új vállalatirányítási szabályok bevezetése szükségessé teszi az EBA korábbi, a javadalmazásra és a belső irányításra vonatkozó iránymutatásainak, valamint az európai felügyeleti hatóságokkal (EIOPA, ESMA) közösen kiadott, a vezető testületi tagok és a kulcspozíciót betöltő személyek alkalmassági értékelésére vonatkozó ajánlásainak felülvizsgálatát. E változások az MNB ajánlásainak módosítását is magukkal hozzák. Az EBA már megkezdte ezen iránymutatások felülvizsgálatát, az új verziók elfogadása 2026 második negyedévére várható.

* A szerző a Magyar Nemzeti Bank Szabályozási főosztály vezető szabályozási szakértője

„Szerkesztett formában megjelent 2025. február 18-án az Mfor.hu oldalon.”